ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଉମେଦଭାଇ ଏମ୍. ପଟେଲ

ଫେବୃଆରୀ 27, 2001

[ଏସ୍. ରାଜେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏବଂ କେ.ଜି. ବାଲକ୍ରିଷ୍ଣନ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ସେବା ଆଇନ:

ବମ୍ବେ ବେସାମରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀ, 1959 - ନିୟମ 16(1)(1)(i)(aa) -ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବାବେଳେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦିଆଯାଇଥିଲା - ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆଦେଶ ବାତିଲ କରି ଏହାକୁ ଦଣ୍ଡନୀୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ -ଅପିଲ ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଏକ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ପଦକ୍ଷେପ ଭାବରେ ଲାଗୁ କରାଯିବ ନାହିଁ -ସାଧାରଣତଃ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ନାହିଁ - ତଥାପି, ଏକ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏହାକୁ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ମାର୍ଗ ଭାବରେ ପାରିତ କରାଯିବା ଅନୁଚିତ୍ - କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତଦନ୍ତର ସମାପ୍ତିକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଏବଂ ବାହ୍ୟ କାରଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସେବାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିଦେଇଥିବାରୁ ଏବଂ ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସେବା ନଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଲିଖନ ନଥିବାରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରାଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବମ୍ବେ ବେସାମରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀ, 1959 ର ନିୟମ 161(1)(1)(i)(aa) କୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ପ୍ରକୃତିର, ଉପଯୁକ୍ତ ତଦନ୍ତ ବିନା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ନଦେଇ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏହାକୁ ବାତିଲ କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଅପିଲ ।

ଅପିଲକାରୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ନୁହେଁ; ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସେବା ଜନସ୍ୱାର୍ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇଛି; ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ତାଙ୍କ କାରଣରୁ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତି ସହିଛନ୍ତି ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ବେଆଇନ ଥିଲା ।

ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ : **1.** ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସେବା ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଆଉ ଉପଯୋଗୀ ହୁଏ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଲୋକହିତ ପାଇଁ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦିଆଯାଇପାରେ । ସାଧାରଣତଃ, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ **311** ଅନୁଯାୟୀ ଆସୁଥିବା ଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ;ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ, ଅବାଞ୍ଛିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବାହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, କିନ୍ତୁ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମଗ୍ର ସେବା ତଥ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇପାରିବ; ଗୁପ୍ତ ପଞ୍ଜିକାରେ ହୋଇଥିବା ଯେକୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ନିଆଯିବ ଏବଂ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାରିତ କରିବାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ, ଏପରିକି ଗୁପ୍ତ ପଞ୍ଜିକାରେ ଥିବା ଜଣାଯାଇନଥିବା ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ; ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତକୁ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ମାର୍ଗ ଭାବରେ ପାରିତ କରାଯିବ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଏପରି ପନ୍ଥା ଅଧିକ ପସନ୍ଦଯୋଗ୍ୟ ଯଦି ଗୁପ୍ତ ପଞ୍ଜିକାରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରବେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତେବେ ଏହା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏକ ତଥ୍ୟ; ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରକୁ ଏକ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ପଦକ୍ଷେପ ଭାବରେ ଲାଗୁ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, **[1996] 5 ଏସ.ସି.ସି. 331;** *ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଚୁନିଲାଲ ଶାହା,* **[1999] 1 ଏସ.ସି.ସି. 529;** *ବୈକୁଣ୍ଠ ନାଥ ଦାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ମୁଖ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ଚିକିତ୍ସା ଅଧିକାରୀ, ବାରିପଦା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* **[1999] 2 ଏସ.ସି.ସି. 299;** *ଆହ୍ଲାବାଦ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫିସର୍ସ ଆସୋସିଏସନ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆହ୍ଲାବାଦ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1996] 4 ଏସ.ସି.ସି. 504;** *ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଦୁଲାଲ ଦତ୍ତ,* **[1993] 2 ଏସ.ସି.ସି. 179 ଏବଂ** *ଜେ.ଡି. ଶ୍ରୀବାସ୍ତବ ବନାମ ଏମ.ପି. ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1984] 2 ଏସ.ସି.ସି. 8 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା ।**

2. ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଗୁପ୍ତ ପଞ୍ଜିକାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଲେଖା ରହି ନଥିଲା ।ସେ **50** ବର୍ଷ ଏବଂ **55** ବର୍ଷ ବୟସରେ ସଫଳତାର ସହ ଦକ୍ଷତା ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲେ । ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତଦନ୍ତ ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସମୟ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ତଦନ୍ତ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଏପରିକି ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିନଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଖରେ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବା ପାଇଁ ମାତ୍ର ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ସମୟ ଥିଲା । ଯଦି ଏହି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ଦେଖାଯାଏ, ତେବେ କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ବାହ୍ୟ କାରଣରୁ ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତଦନ୍ତର ସମାପ୍ତିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିନଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସେବା ପୁସ୍ତିକାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଲେଖା ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କୁ ସେବାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ

ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ, ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରି ଠିକ୍ କହିଥିଲେ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲିୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1561/2001 ।

ଏସ୍.ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 6626/1987ରେ ଗୁଜରାଟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 24.3.2000 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆର୍.ପି. ଭଟ୍ଟ, ସୁଶ୍ରୀ ହେମନ୍ତିକା ୱାହି ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ଅନୁ ସାହନୀ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏସ୍.କେ. ଢୋଲକିଆ, ସୁଶ୍ରୀ ପ୍ରମିଳା ଏବଂ ଆଶିଷ ଢୋଲକିଆ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କେ.ଜି. ବାଲକ୍ରିଷ୍ଣନ - ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଉତ୍ତରଦାତା, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ, ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟର ନର୍ମଦା ବିକାଶ ବିଭାଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ 22.5.1986 ରେ ନିଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିଲା । ତାରପଲିନ କ୍ରୟ ମାମଲାରେ ସେ କ୍ଷମତାର ଅପବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ କରି ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ନିଲମ୍ବନରେ ଥିବାବେଳେ, ଗୁଜରାଟ ସରକାର ବମ୍ବେ ବେସାମରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀ, 1959 ର ନିୟମ 161(1) ର ଖଣ୍ଡ (aa)(i)(1) ଉପଯୋଗ କରି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଏକ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ଯାହା 13.2.1987 ରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଜନ୍ମ ତାରିଖ 17.8.1930 ଥିବାରୁ ସେ ଅଗଷ୍ଟ 1988 ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଥିଲା । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶରେ, ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ 50 ବର୍ଷ ଏବଂ 55 ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କର ସରକାରୀ ଚାକିରିରେ ଜାରି ରହିବା ସମ୍ପର୍କିତ ମାମଲା ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ଗୁଜରାଟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ସେହି ଆଦେଶକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ବାତିଲ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ତଦନ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥିଲା କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବାର ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ରାୟକୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି ।

ଆମେ ଅପିଲକାରୀ-ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଛୁ । ଅପିଲକାରୀ-ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିସ୍ତୃତ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶଟି ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ପ୍ରକୃତିର ନୁହେଁ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସେବାକୁ ସାର୍ବଜନୀନ ହିତରେ ବିରତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା

ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସେବା ଆଉ ଉପଯୋଗୀ ନ ଥିଲା ଏବଂ ସେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତି ସହିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ନୁହେଁ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ବାଢିଥିଲେ ଯେ, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶଟି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ଔପଚାରିକ ତଦନ୍ତ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ନିଲମ୍ବନରେ ଥିଲେ, ଏବଂ ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶଟି ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ବେଆଇନ ଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଭିନ୍ନ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନେକ ମାମଲାରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛି । *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ୍,* [1996] 5 ଏସ.ସି.ସି. 331 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 3 ରେ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "ଏହା ଦୋହରାଇବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଯେ, ସ୍ଥିରୀକୃତ ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି ସରକାର କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ସେ ସାର୍ବଜନୀନ ହିତରେ କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦେବାକୁ ଅଧିକୃତ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଶାସନର କାର୍ଯ୍ୟ କୁଶଳତାକୁ ଉନ୍ନତ କରାଯାଇପାରିବ କିମ୍ବା ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠତା ବା ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପଦରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରାଯାଇପାରିବ, ଯଦିଓ ନିୟମାନୁସାରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଉପଲବ୍ଧ ନଥାଏ, ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେବାରେ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧତାର ଭାବନାକୁ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦେବା ପାଇଁ ଏଭଳି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ସରକାରଙ୍କୁ ସଦ୍ୟତମ ଟିପ୍ପଣୀ ସମେତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବା ନଥି ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

[ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି]

ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଚୁନିଲାଲ୍ ଶାହା, [1999] 1 ଏସ୍.ସି.ସି. 529 ମାମଲାରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଗୁଜରାଟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ରାୟକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ କହିଥିଲେ ଯେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ଅନୁଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ପରେ ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରିଥିଲା । ସେହି ମାମଲାରେ, ଉତ୍ତରଦାତା-ସହକାରୀ ଖାଦ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦୁଇଟି

ଅପରାଧିକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା; ଗୋଟିଏରେ ଅଭିଯୋଗ ଥିଲା ଯେ ସେ କେତେକ ନକଲି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ବେଆଇନ ଭାବେ ସିମେଣ୍ଟ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ; ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଗ ଥିଲା ଯେ ସେ ବେଆଇନ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ କିଛି ରବର ଷ୍ଟାମ୍ପ ଜାଲି କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ତାଙ୍କ ଗୋପନୀୟ ପୁସ୍ତିକାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରବେଶ ନଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ସଚ୍ଚୋଟତା ଉପରେ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ତଥାପି, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତଦନ୍ତ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମକଦ୍ଦମା ଦୀର୍ଘ ସମୟ ନେବ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ଅବସର ଦେଇ ତାଙ୍କ ସେବା ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା ଭଲ ହେବ । ତେଣୁ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ତାଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 28 ରେ, ନିମ୍ନମତେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ନଥିବାରୁ, ଚରିତ୍ର ପଞ୍ଜିକାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ମନ୍ତବ୍ୟ ନଥିବାରୁ, କୌଣସି ସମୟରେ ସଚ୍ଚୋଟତା ଉପରେ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ସହକାରୀ ଖାଦ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରକ (ଶ୍ରେଣୀ II) ପଦବୀକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପଦୋନ୍ନତି ପରେ ଚରିତ୍ର ପଞ୍ଜିକାରେ ଲିଖିତ କୌଣସି ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା, ଏହା ଏହି ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଜଣେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ସଚ୍ଚୋଟତା ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କେହି ଏହି ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିପାରି ନ ଥାନ୍ତେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଚାକିରିରୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ଅବସର ନେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ମାମଲାର ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏହି ଆଦେଶଟି ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ଥିଲା କାରଣ ଏହା ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ତାଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ବହିଷ୍କାର କରିବା ପାଇଁ ସମାନ୍ତରାଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା ।"

ବୈକୁଣ୍ଠ ନାଥ ଦାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ମୁଖ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ଚିକିତ୍ସା ଅଧିକାରୀ, ବାରିପଦା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, [1992] 2 ଏସ.ସି.ସି. 299 ମାମଲାରେ, *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ଜେ.ଏନ. ସିହ୍ନା,* (1970) 2 ଏସ.ସି.ସି. 458 ରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହିପରି ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "(i) ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ । ଏହା କୌଣସି ଦାଗ କିମ୍ବା ଖରାପ ଆଚରଣର କୌଣସି ସଙ୍କେତକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ ।
>
> (ii) ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଅବସର ଦେବା ଲୋକହିତରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୋଲି ମତ ରଖିବା ଉପରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସରକାରଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସନ୍ତୋଷ ଆଧାରରେ ଏହି ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇଛି ।
>
> (iii) ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନୀତିଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ଯାଞ୍ଚକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇଛି । ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚ

ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମାମଲାକୁ ଏକ ଅପିଲିୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ନାହିଁ, ସେମାନେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ ଯଦି ସେମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଆଦେଶ (a) ଦୁରାଭିସନ୍ଧି କିମ୍ବା (b) ଏହା କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ ନୁହେଁ କିମ୍ବା (c) ଏହା ମନମୁଖୀ-ଏହି ଅର୍ଥରେ ଯେ କୌଣସି ବିଚାରବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆବଶ୍ୟକ ମତ ପୋଷଣ କରିବେ ନାହିଁ; ସଂକ୍ଷେପରେ, ଯଦି ଏହା ଏକ ବିକୃତ ଆଦେଶ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ ।

(iv) ସରକାର (କିମ୍ବା ସମୀକ୍ଷା କମିଟି, ମାମଲା ଯେପରି ହୋଇପାରେ,) ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ସେବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥି ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ-ଅବଶ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ନଥି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଏହିପରି ବିଚାର କରିବାକୁ ଥିବା ନଥି, ସ୍ୱାଭାବିକଭାବେ ଗୋପନୀୟ ତଥ୍ୟ/ଚରିତ୍ର ପଞ୍ଜିକାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଲିଖିତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନୁକୂଳ ହେଉ କିମ୍ବା ପ୍ରତିକୂଳ । ଯଦି ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ପ୍ରତିକୂଳ ମନ୍ତବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀକୁ ପଦୋନ୍ନତି ପାଆନ୍ତି, ତେବେ ଏହିପରି ମନ୍ତବ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମୋତ୍ସାହ ହରାଇଥାଏ, ବିଶେଷ କରି ଯଦି ପଦୋନ୍ନତି ଯୋଗ୍ୟତା (ଚୟନ) ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ବରିଷ୍ଠତା ଉପରେ ନୁହେଁ ।

(v) କେବଳ ଏହି ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ଯେ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ଜଣାଯାଇ ନଥିବା ପ୍ରତିକୂଳ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ରଦ୍ଦ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପରିସ୍ଥିତି ନିଜେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଏକ ଆଧାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।"

ଆହ୍ଲାବାଦ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫିସର୍ସ ଆସୋସିଏସନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆହ୍ଲାବାଦ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1996] 4 ଏସ.ସି.ସି. 504 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ ପୃଷ୍ଠା 508 ରେ ନିମ୍ନମତେ କହିଛନ୍ତି:

"ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ନେବାର କ୍ଷମତା ହେଉଛି ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 310 ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଧୀନ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ନୀତି ମତବାଦର ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱ ଅଟେ । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଚାକିରିରେ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ସାମର୍ଥ୍ୟ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଅକାମୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହଟାଇବା ଏବଂ ପ୍ରଶାସନରେ ଶୁଦ୍ଧତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସଚ୍ଚୋଟତା ସନ୍ଦେହଜନକ, ସେମାନଙ୍କ ସେବା ମଧ୍ୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା ।

....

....

ଯଦିଓ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ଏବଂ ଅଦକ୍ଷତା ହେଉଛି ସେହି କାରକ ଯାହା ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଏ ଯେଉଁଠାରେ ଆଦେଶ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ କିମ୍ବା ଅବସର ଗ୍ରହଣର ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଛି ଯେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ କେବଳ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ତଦନ୍ତ, ଯଦି ରଖାଯାଇଥାଏ - ଏବଂ ତଦନ୍ତ କରିବାର କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ - କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସନ୍ତୋଶ ପାଇଁ, ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ସେହି ଆଧାର ଗଠନ କରନ୍ତି ଯାହା ଉପରେ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, ଯେପରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଶ୍ୟାମ ଲାଲ ବନାମ ୟୁପି ରାଜ୍ୟ*, ଏଆଇଆର (1954) ଏସସି 369 ରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ।"

ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଦୁଲାଲ ଦତ୍ତ, [1993] 2 ଏସ.ସି.ସି. 179 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଆର.ଏଲ. ବୁଟେଲ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ,* [1970] 2 ଏସ.ସି.ସି. 876 ଏବଂ *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ଜେ.ଏନ. ସିହ୍ନା,* [1970] 2 ଏସ.ସି.ସି. 458 ମାମଲାରେ ଥିବା ମତକୁ ଦୋହରାଇଥିଲେ ଯେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡର ଏକ ଆଦେଶ ନୁହେଁ । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ବିଶେଷାଧିକାର, କିନ୍ତୁ ଏହା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସନ୍ତୋଷ ଉପରେ ଏହାକୁ ପାରିତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଅନେକ ସମୟରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରାଯିବା ପରେ, ସରକାର ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆଦେଶ ଏକ କାରଣଯୁକ୍ତ ଆଦେଶ ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି କହିବା ଠାରୁ ଏହା ବହୁତ ଭିନ୍ନ । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର କୌଣସି ଆଦେଶ ଏକ ସକାରଣ ଆଦେଶ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ ।"

ଜେ.ଡି. ଶ୍ରୀବାସ୍ତବ ବନାମ ଏମ୍.ପି. ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1984] 2 ଏସ୍.ସି.ସି. 8 ମାମଲାରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ, ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 7ରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିମ୍ନମତେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା:

"କିନ୍ତୁ ଏକ ଦୂରନ୍ତ ସମୟ ସହିତ ଜଡିତ ବିବରଣୀ ହୋଇଥିବାରୁ, ସେ 1981 ମସିହାରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ଅବସର ନେବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ, କାରଣ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ କିଛି ତଥ୍ୟ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ପୁରୁଣା ଫାଇଲଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଳିବା ବିକୃତତାର ସୀମାନ୍ତ ହେବ ।"

ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୀତିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି, ଯାହାକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଏହିପରି ସଂକ୍ଷେପିତ କରାଯାଇପାରିବ:

(i) ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସେବା ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଆଉ ଉପଯୋଗୀ ହେବ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଲୋକହିତ ପାଇଁ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଅବସର ଦିଆଯାଇପାରିବ ।

(ii) ସାଧାରଣତଃ, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଅନୁଯାୟୀ ଆସୁଥିବା ଏକ ଦଣ୍ଡ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ ।

(iii) ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ, ଅଦରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହଟାଇବା ଆବଶ୍ୟକ, କିନ୍ତୁ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବା ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇପାରିବ ।

(iv) ଗୋପନୀୟ ନଥିରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିବା ଯେକୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଟିପ୍ପଣୀକୁ ଧ୍ୟାନରେ ନିଆଯିବ ଏବଂ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ସମୟରେ ତାହାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ ।

(v) ଏପରିକି ଗୋପନୀୟ ନଥିରେ ଅଣସୂଚିତ ପ୍ରବେଶଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ ।

(vi) ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ମାର୍ଗ ଭାବରେ ପାରିତ ହେବ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ପନ୍ଥା ଅଧିକ ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

(vii) ଗୋପନୀୟ ନଥିରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରବେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତେବେ ଏହା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏକ ବାସ୍ତବତା ।

(viii) ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଏକ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ପଦକ୍ଷେପ ଭାବରେ ଲାଗୁ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କର ଗୋପନୀୟ ନଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରବେଶ ନଥିଲା । ଏହି ଅଦାଲତରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଜବାବରେ ମଧ୍ୟ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସେବା ପୁସ୍ତିକା କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ କରିଛି ବୋଲି କିଛି ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଉତ୍ତରଦାତା 50 ବର୍ଷ ତଥା 55 ବର୍ଷ ବୟସରେ ସଫଳତାର ସହ ଦକ୍ଷତା ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲେ । ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ 22.5.1986 ରେ ନିଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେହି ତଦନ୍ତଟି ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏପରିକି ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିନଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଖରେ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବା ପାଇଁ ମାତ୍ର ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ସମୟ ଥିଲା । ଯଦି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବିଚାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ

ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ବାହ୍ୟ କାରଣ ପାଇଁ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ଯେହେତୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ତଦନ୍ତର ସମାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିନଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ଅପ୍ରମାଣିତ ଅଭିଯୋଗମାନଙ୍କ ଆଧାରରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସେବାକୁ ବିରତ କରିବାକୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇଥିଲେ, ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସେବା ପୁସ୍ତିକାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଟିପ୍ପଣୀ ନଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମେ ଏହି ମତରେ ପହଞ୍ଚୁଛୁ ଯେ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶଟି ବାତିଲ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଆମେ ଅପିଲରେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ପାଇନାହୁଁ, ଯାହା ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଖାରଜ ହୋଇଛି । ତେବେ ଅପିଲକାରୀ-ରାଜ୍ୟକୁ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ତିନି ମାସର ସମୟ ଦିଆଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ବିଫଳ ହେଲେ ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କ ବକେୟା ଆର୍ଥିକ ଲାଭର ବିଳମ୍ବ ଦେୟ ପାଇଁ 18 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।

ଏ.କ୍ୟୁ. ଅପିଲ ଖାରଜ ହେଲା

।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।